

Львівський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління
при Президентові України

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Матеріали науково-практичної конференції
за міжнародною участю

15 квітня 2016 р.

*За науковою редакцією
члена-кореспондента НАН України В. С. Загорського,
доцента А. В. Ліпенцева*

**Львів
2016**

УДК 351(063)
ББК 67.301.1
П 78

*Розповсюдження та тиражування
без офіційного дозволу ЛРІДУ НАДУ заборонено*

Метою науково-практичної конференції за міжнародною участю “Проблеми розвитку публічного управління в Україні” є залучення науково-педагогічних працівників, представників органів державної влади та місцевого самоврядування до дискусії, обміну досвідом і підготовки пропозицій, рекомендацій щодо проблемних питань і напрямків реформування системи публічного управління в Україні: теоретико-методологічних проблем публічного управління; наукового забезпечення вирішення практичних проблем публічного управління; розвитку публічної служби в умовах децентралізації влади; розвитку інноваційної політики та клієнто-орієнтованості органів публічної влади (HR менеджменту та лідерства); реформування публічного управління та сектора безпеки в Україні на європейських засадах; управління проектами та програмами в публічній сфері; економічних та інформаційних аспектів публічного управління на регіональному рівні; лінгводидактичного виміру аналізу фахового тексту.

П 78 Проблеми розвитку публічного управління в Україні [Текст] : матер. наук.-практ. конф. за міжнар. уч. (15 квітня 2016 р., м. Львів) / за наук. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. — Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2016. — 324 с. — ISBN 978-617-644-031-4.

ISBN 978-617-644-031-4

УДК 351(063)
ББК 67.301.1

© Львівський регіональний інститут
державного управління Національної
академії державного управління
при Президентові України, 2016

Поступна Олена Вікторівна

к. держ. упр., доц., докторант Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

Полякова Ольга Станіславівна

к. ю. н., доц. кафедри військового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Степанко Олексій Вікторович

к. держ. упр., нач. відділу матеріального забезпечення Національного університету цивільного захисту України

Актуальні проблеми в організації публічного управління правовою освітою в Україні

Високий рівень освіти нації допомагає значній сприйнятливості та дієвості економічних і соціальних реформ, формуванню правової та екологічної культури під час здійснення соціально-технологічної діяльності, створює умови для прогресивної індивідуальної активності особистості у суспільстві. Намагаючись набути статус розвинутої держави, Україна підтримує розвиток національної системи освіти, здійснює її модернізацію, яка полягає у створенні механізмів сталого розвитку системи освіти, забезпечення її відповідності викликам XXI ст., соціальним і економічним потребам країни, запитам особистості, суспільства та держави.

Становлення в українській дійсності та у свідомості громадян принципів і норм правової держави передбачає проведення також перебудови і системи правової освіти, оскільки саме вона створює основу для сталого розвитку й функціонування держави. Від рівня правової освіти залежить створення моделі майбутнього суспільства, для якого міжкультурна ворожнеча скоріше буде виключенням, ніж нормою повсякденності, оскільки саме правова освіта сприяє розвитку толерантності, поваги до інших людей, високої правової культури.

Відповідно до Національної програми правової освіти населення [2] (далі –

Національна програма), затвердженої в 2001 р., в Україні визначені форми правової освіти, тобто способи організації навчання. Зазначено, що надання правової освіти має здійснюватися в усіх закладах освіти на всіх її рівнях. Так, у дошкільних навчальних закладах здобувається початкова правова освіта – дітям надаються початкові знання про норми поведінки, формуються навички їх дотримання, виховується повага до батьків, вихователів, ровесників, людей похилого віку тощо. В Державний стандарт базової і повної середньої освіти внесено розділ «Суспільствознавство», метою якого є «забезпечення розвитку учня як особистості, що керується гуманістичними нормами і цінностями, усвідомлює себе громадянином України та успішно само реалізується в сучасному українському суспільстві» [1]. До структури обов'язкового компоненту змісту професійно-технічної та вищої освіти введено правознавчий цикл, що включає навчальні дисципліни, спрямовані на формування елементів правової культури, правових орієнтирів та правомірної поведінки. Разом із тим, у загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих навчальних закладах і закладах післядипломної освіти здійснюється позакласна і позааудиторна робота з правового навчання і виховання, зо якої залучаються

вчені, працівники правоохоронних органів, інші фахівці в галузі права.

Слід зазначити, що правова освіта в навчальних закладах здійснюється на основі програм, рекомендацій і методичних вказівок, які затверджуються Міністерством освіти і науки України за погодженням з Міністерством юстиції України. Однак, навіть поверхневий аналіз змісту матеріалу, що пропонується як типові програми навчальних дисциплін у галузі правознавства, дає підстави стверджувати, що правову освіту на центральному рівні розглядають ні як шлях до розвитку громадянської свідомості, а як превентивну міру щодо подолання злочинності серед неповнолітніх. Питання правової освіти, на жаль, зводяться до того, що треба дитині та й дорослій людині законслухняну поведінку, побудовану на основі страху перед покаранням за порушення норм права, впевненості на тому, що державні органи завжди знають краще, як треба для людини, а не усвідомлені людиною своїх прав і обов'язку держави створювати умови для їх реалізації. Крім того, правова освіта має поєднувати в собі дві складові – теоретичну та практичну. Втім, лише одиниці серед випускників навчальних закладів сьогодні застосовують набуті знання, уміння та навички на практиці.

Зауважимо, що у державних стандартах освіти, програмах навчальних дисциплін посилено їх практичну спрямованість через визначення результатів на основі компетентнісного підходу, що передбачає зміщення акцентів з накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок до формування і розвитку здатності молодій людині практично діяти, застосовувати досвід успішної діяльності в певній сфері. Такий підхід має забезпечуватись через модернізацію змісту правової освіти шляхом розробки сучасних освітніх програм, орієнтованих на використання інтерактивних технологій навчання і практичного застосування отриманих знань, а також забезпечення більш тісного зв'язку освіти з наукою.

Провідною наукою в правовій освіті є юридична. У Національній програмі чітко визначено центри досліджень з правової освіти – Національна академія правових наук України та Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Однак, у документах цих центрів нічого не позначено про розвиток правової освіти, не визначена їх роль у право освітній діяльності тощо.

Наголосимо, що підготовка викладачів правових дисциплін здійснюється вищими навчальними закладами як за державним замовленням, так і за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб. Відтак, розгалужена мережа юридичних навчальних закладів вищої освіти, що функціонує в Україні, має забезпечувати потреби населення в набутті правових знань, а також готувати педагогічні кадри для викладання цих знань. Проте, у вітчизняній практиці, навіть на початковому та у подальшому етапі, правові знання викладають фахівці, які не мають відповідної кваліфікації і, навіть, не пройшли курси підвищення кваліфікації в галузі права.

Ще однією формою набуття людиною правових знань є самоосвіта. Органами виконавчої влади разом з провідними галузевими інститутами та установами розробляються методичні рекомендації з питань правової самоосвіти громадян, публікуються у виданнях педагогічного, юридичного та культурно-освітнього спрямування. Крім того, громадянами країни використовуються сучасні інформаційні технології для набуття правових знань, наприклад, дистанційна освіта.

На місцевому рівні для здійснення правової освіти населення місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в межах своєї компетенції використовують можливості бібліотек, закладів культури, преси, телебачення, радіомовлення тощо. Також на місцевому та районному рівнях організована методична та консультативна робота для надання правової допомоги населенню. Втім, на сьогодні не проводяться дослідження із результативності, ефективності

та якості надання правових знань, як і не досліджуються потреби населення.

Підсумовуючи можна стверджувати, що в Україні організація публічного управління правовою освітою населення знаходиться на початковому етапі, однак вже має низку актуальних проблем, які терміново необхідно вирішувати.

Література

1. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної се-

редньої освіти [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392 [із змін.] : за станом на 21 серп. 2013 р. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>.

2. Про Національну програму правової освіти населення [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 18 жовтня 2001 р. № 992/2001. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/992/2001>.

Твердохліб Олександр Степанович

*к. держ. упр., доц. кафедри інформаційної політики та електронного урядування
Національної академії державного управління при Президентові України*

Основні пріоритети держави у сфері захисту національного інформаційного простору

Нині національний інформаційний простір України перебуває під постійним пильним поглядом з боку окремих індивідів, об'єднань громадян, державних і міждержавних утворень. Така увага, з одного боку, зумовлена сучасним соціально-економічним та геополітичним становищем нашої держави, з іншого, – наявністю значної низки проблемних питань, вирішення яких безпосередньо пов'язане із забезпеченням належного функціонування інформаційної сфери держави та підтримання її на відповідному оптимальному рівні. Однією з найсуттєвіших загроз національному інформаційному простору сьогодні є зовнішній та внутрішній цілеспрямований деструктивний вплив на систему управління державою та основні її складові, дозоване подання різного роду інформації, викривлення й перекручування фактів і даних, нав'язування відповідних негативних емоційних сприйняття і станів тощо.

Перманентний прямиий та опосередкований зовнішній вплив сприяє перегляду і переформатуванню, призводить до трансформації національних політик

у загальносвітовому масштабі з питань пов'язаних з контролем за власним інформаційним простором, а також до посилення яскраво виражених обмежувальних тенденцій [2]. Все це актуалізує питання розроблення оптимальних рекомендацій щодо основних пріоритетів нашої держави у сфері трансформації підходів до забезпечення ефективного захисту національного інформаційного простору.

На важливості та необхідності комплексного підходу до проблем упередження деструктивного впливу на систему управління державою, захист національного інформаційного простору від несанкціонованого доступу, викривлення фактів, подання недостовірних даних та іншої інформації у своїх виступах наголошує і Президент України. За його словами, інформаційний простір в теперішніх умовах розвитку соціуму перетворився на поле протистояння і боротьби за незалежність держави, в якому наразі здійснюються різноманітні спроби порушення штатного режиму функціонування національних ресурсів, шпигунство, несанкціонований доступ до інформації, спроби